

LÆGGEVEJLEDNINGER - BROSTEN.

Ved almindelig brolægning sættes brostenene i skifter, hvad enten det gælder tværsætning, diagonalsætning eller anden form for sætning. Stenene bør inden sætningen sorteres efter bredde, således at alle sten i samme skifte bliver lige brede.

Stenene sættes med en overhøjde på 5-8 cm, samtidig med at der sørges for en grundig foring.

Har man sten med forskellig højde, skal man på trods af en grundig foring sortere stenene efter højde, således at stenene i samme skifte også har samme højde. Forskellige højder på stenene kan resultere i farlige sætninger i den færdige overflade.

Der er 3 regler, som bør overholdes når der vælges sten til brolægningen:

1. Sten med for store udbugninger/afrundinger skal kasseres, da fugerne på den færdige overflade ikke bør være over 1 cm.
2. Sten, hvor rodenden er meget mindre end hovedet skal også kasseres, da risikoen for at stenen vil synke er stor. Har man mange af denne type sten, kan man dog vælge at gøre en af sidefladerne til rod- eller hovedende.
3. Sten med for stor forskel på sidehøjderne skal også kasseres. Disse sten kan kæntre med tiden. Fundament / underlag

Brolægningen skal altid sættes på en underlag, som kan fordele hjultryk, der kan komme til at hvile på den enkelte sten. Fundamentet kan bestå af sand, skærver, stabilgrus eller beton.

Normalt vil et fundament bestå af 15-30 cm sand eller grus. Både strandsand og bakkesand kan anvendes. Sandlagets tykkelse afhænger af bundens beskaffenhed, men vil typisk udgøre 15-18 cm i komprimeret/vibreret tilstand (der skal inden komprimering beregnes cirka 33% mere). På blød bund forøges tykkelsen af sand betydeligt (indtil 35-40 cm) for at opnå stabil grundlag. Såfremt der ønskes endnu mere stabilitet, kan man ligge et komprimeret lag stabilgrus inden sandlaget lægges.

Sandet til fundamentet skal hovedsageligt bestå af grove sandkorn med en kornstørrelse på 1-4 mm. Sandet skal være fri for sten over 5 mm, og fri for ler, kalk og organiske bestanddele.

Læggevejledning

Stenene sættes altid med så små fuger som muligt, helst kun 0,5-1 cm. Dette bevirker at stenene vil stå mere fast, og at den færdige brolægning bliver så vandtæt som muligt.

Der findes to typer brolægning, nemlig den normale brolægning og den Engelske brolægning.

Normal brolægning

Desuden sættes stenene med en overhøjde på 5-8 cm, og man skal sikre ved sætningen, at trykke noget af det løse sand op mod roden at det foregående skifte. Dette kaldes at "fore" stenene.

Når et passende antal skifter er sat stødes hver enkelt sten i leje med håndstempel, hvorefter brolægningen stemples fast ved gentagne behandlinger med mekanisk drevne stampemaskiner. Under stødningen komprimeres sandlaget og trænger op mellem stenenes rodender.

Samtidig med stødningen spredes et tyndt lag sand ud over hele brolægningen. Sandet fejes ned mellem fugerne med en normal kost eller kan også skyldes ned ved vandig.

En kørebanelægning skal som regel efterstemples et halvt og et helt år efter selve lægningen. En brolægning på sandfundament bliver aldrig holdbar i form. Derfor kan det ikke undgås, at enkelte sten, der tilfældigt er svagt funderet, køres ned og derfor skaber ujævnheder eller huller i belægningen. Desuden kan stenene have tendens til at vælte lidt imod den fremherskende køreretning. Kørebanelægningen anvendes derfor ikke meget mere ved nyanlæg af veje og gader.

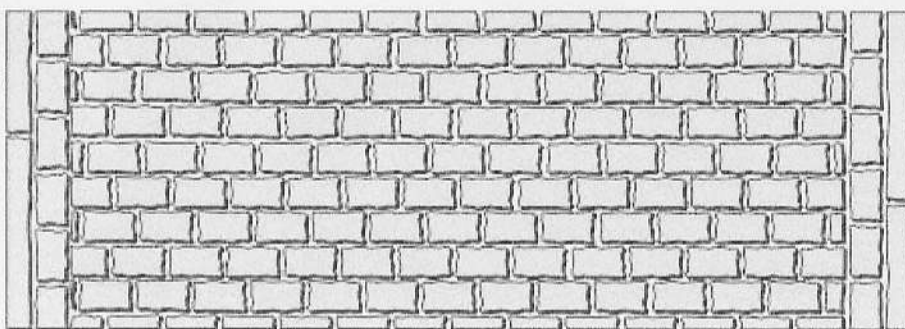
For at opnå en mere jævn og solid kørebane, kan man sætte stenene i tyndt sandlag oven på en 15-20 cm tykt betonfundament. Fugerne udfyldes herefter med cementmørtel eller asfalt, og må efter svenske forskrifter ikke være mere end 2 cm bredde.

Engelsk brolægning

Ved "Engelsk brolægning" sættes brostenene på et fundament af beton, som nævnt ovenfor. Stenene sættes i et 5-10 cm tykt lag af en tør blanding af cement og sand. Når en passende strækning er sat, vandes kørebanelægningen rigeligt, så det underliggende mørtellag gennemblødes, hvorefter kørebanelægningen lades i ro indtil mørtelblandingen er færdighærdet.

Kørebane af denne art er særdeles holdbare. Desværre har holdbarheden også sin pris, da man pga. hårdheden i fundamentet normalt kan mærke og høre meget tung trafik i husene langs kørebane. Hvor det gælder om at skaffe lyddæpende trafik og kørebane, egner denne type belægning sig derfor ikke.

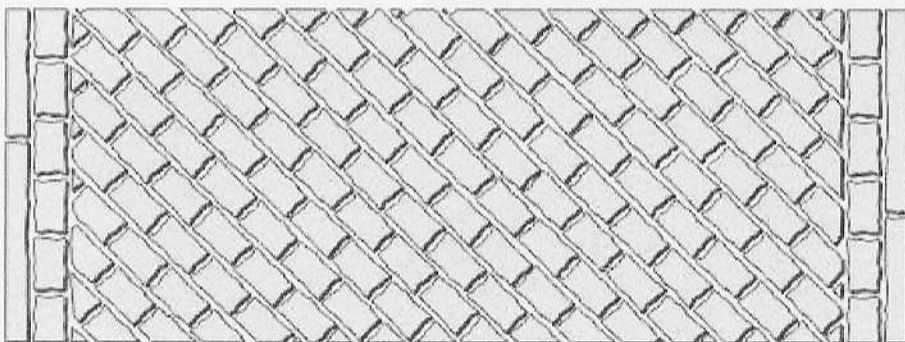
Tværsætning

Bruges til stræder og veje, hvor der ikke er behov for vejmidte.

Tværsætningen forudsætter, at man har mange ensartede sten til rådighed. Ved denne type sætning afsluttes lægningen først helt ude langs rendestenene.

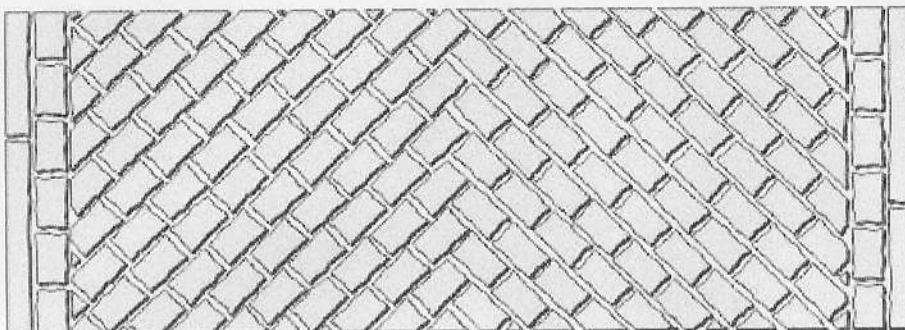
Diagonalsætning

Bruges til stræder og veje, hvor der ikke er behov for vejmidte.

Diagonalsætningen forudsætter også, at man har mange ensartede sten til rådighed. Ved denne type sætning afsluttes mønsteret først helt ude langs rendestenene.

Krydsætning

Bruges ofte i stræder og på veje, hvor der er brug for at vise vejmidten. Sætningen pryder mere end en normal diagonal sætning, men er også mere tidskrævende at udføre.

Krydssætningen forudsætter ligeledes at man har mange ensartede sten til rådighed. Som ved diagonal sætning afsluttes mønsteret også her helt ude ved rendestenene.